

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Confessariorum Repetitum

Schoonaerts, Gregor

Coloniæ Agrippinæ

VD18 14542323-001

§. Unicus. Quid restitutio, & qui tituli ad eam obligantes?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41226

CAPUT III.

De Injuria, & Restitutione in genere.

§. Unicus.

Quid Restitutio, & qui tituli ad eam obligantes?

INjuria definitur communiter : *Juris alieni violatio.*

Restitutio, prout hîc sumitur, est, *Actus justitia, quo damnum alteri illatum reparatur.* Læsi-
 juris alieni non debet præsupponi formalis, sed
 sufficit materialis, in eo sita, quòd aliquis habeat
 jus ad rem aliquam; sic restitutio fit, cùm res
 perditæ redduntur Domino.

1. *Qualem culpam supponit debitum restitu-
 tionis?*

Ante responsionem adverte, culpam aliam
 esse Theologicam, aliam juridicam.

Culpa Theologica est, *derivatio à Lege eter-
 na, sive fiat per peccatum mortale, sive venia-
 le.* Culpa juridica est, negligentia in custo-
 dienda re aliena, sive interim illa ommissio sic
 coram Deo peccatum, sive non.

Culpa juridica dividitur in latissimam, la-
 tiorem, & laram, levem, & levissimam. Latif-
 sima est, *apertus dolus, & destinatum nocendi
 consilium, ut si furem positivè adjuves.* Latior
 est, *tanta incuria, ut meritò possit dolus præsumi.*
 Talis est culpa ejus, qui sciens, & volens sinit

personam lædi in bonis fortunæ, vel corporis, quando facilè potest impedire. Lata est, *omissio diligentia, vel circumspeditionis, quam quilibet ejusdem professionis, etiam parum circumspectum, aut diligens, solet in simili adhibere*: ut si quis rem sibi commodatam reliquerit in domo aperta totâ nocte. Levis est, *omissio diligentia, quam homines ejusdem conditionis diligentiores passim adhibent*: ut si auferatur depositum alterius, quod in cubiculo clauso, sed non obferato positum est. Levissima est, *omissio diligentia, quam ejusmodi conditionis homines diligentissimi passim adhibent*: ut si depositum alicujus claudam in arca, & non explore, an fortè non sit aliquis defectus in fera. His prænotatis

- R. 1. Nemo tenetur jure naturæ ad restitutionem, nisi damnum ex culpa Theologica fuerit illatum. Potest tamen quis obligari sine culpa, ut fit in contractu assecurationis ex mutuo consensu obligatorio.
- R. 2. Qui ex culpa Theologica levi intulit grave damnum, tenetur ad restitutionem damni, ad minus juxta proportionem culpæ: quia licèt damnum totale suo modo in casu sit voluntarium, tamen damnum totale non est voluntarium voluntate graviter injuriosâ formali, ac proindè nimis durum foret, quòd ad restitutionem totius damni obligaret.
- R. 3. Qui dumtaxat ex culpa juridica levi, vel levissima damnum intulit, in conscientia (seclude

clude contractum) non tenetur ad restitutionem, quia nullus in conscientia tenetur cavere damnum alterius per diligentiam, quam adhibere solent homines similis conditionis, aut diligentissimi, nam sufficit, quòd aliquis se gerat prudenter, & circumspectè.

2. Qui sunt tituli, ex quibus nascitur obligatio restitutionis?

Re. Sunt hi duo: res accepta, & injusta acceptio; obligamur ratione rei acceptæ, quando res aliena devenit ad nos injustè, sed sinè nostra culpa, V. G. si quis bonâ fide rem furtivam emerit à fure, tenetur ad restitutionem, quia res illa semper manet aliena.

Tenetur titulo injustæ acceptionis, qui alteri damnum injustè intulit.

Per injustam acceptionem intelligitur, omnis injusta damnificatio, licèt damnificans indè nullo modo locupletetur, ut si quis domum alterius injustè incenderit.

3. An ad restitutionem teneatur Confessarius, eò quòd ex carentia scientiæ debitæ injunxit restitutionem, quæ non erat injungenda?

Re. Aff. Quia influit in damnum. Idem dic de Medico, qui ignoranter consuleret medicamentum nocivum. Item de Advocato, qui in lite inchoata, vel inchoanda sinisterum præberet consilium. Subintellige, quòd ignorantia illa istis debeat esse voluntaria, & culpabilis, scilicet carentia scientiæ debitæ inesse.

4. An accepta ob turpem causam sint restituenda?

R. Aff. Quia peccatum nequit deduci in pactum, vel conventionem justæ conditionis, cum nihil sit, & eatenus nullius pretii.

R. 2. Accepta pro iniquo opere patrato sunt restituenda, etiam antè Judicis sententiam, quando opus est injustum, & injuriosum alteri. Hinc S. P. epist. 54. ad Maced. *Si justitia sincerius consulatur, justius dicitur Advocato, redde quod accepisti, quando contra veritatem stetit, iniquitati adfuit, Judicem fefellisti, justam causam oppressisti, de falsitate vicisti.*

Speciale aliquid est in meretricibus, quæ licitè retinent ea, quæ à scortatoribus dantur pro actu meretricio, quia Res-publica verisimiliter transfert dominium rei donatæ in meretrices. Ratio est, quia expedit Rei-publicæ alere quandoque, & tolerare meretrices, tamquam minus malum, ad evitandum majus, nè scilicet invadantur tori conjugales, nè filia honestæ patiantur supra &c.

5. Cui debet restitutio fieri rei acceptæ ob opus malum?

R. Si turpitudine se teneat ex parte utriusque, ex dispositione juris debet fieri Fisco, ut constat ex Lege *Lucius*. ff. de Jure Fisci. Ratio est, quia uterque meretur privari re datâ, vel acceptâ pro flagitio: sed quia confiscatio pœna est, antè sententiam Judicis nil debetur Fisco, quare jure naturæ restitui debet donatori, exceptis simoniacè acquisitis, quæ jussu Ecclesiæ applicanda sunt piis causis.

6. Cui

6. Cui facienda restitutio, quando verus deest dominus, à quo res ablata fuit?

R. Facienda est ejus hæredibus, & in horum defectu iis, qui & acceptatâ ubique consuetudine, & à Superioribus approbatâ, suppleant vicem veri domini; hi autem sunt pauperes. Satisfacit etiam iniquus detentor in simili casu, si piis usibus applicet.

7. An restitutio sit necessaria ad salutem?

R. In materia gravi est necessaria necessitate præcepti. Hinc S.P. Aug. epist. 54. *Si res aliena, propter quam peccatum est, cum reddi possit, non redditur, non agitur pœnitentia, sed fingitur: si autem veraciter agitur, non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.*

CASUS II.

Quid faciendum Confessario ad infirmum vocato, qui aperit casum concernentem materiam restitutionis, si res apparet dubia, & penitus implexa, an restitutio injungenda sit, nec ne? Et mors infirmi momentis singulis imminens non patitur, ut viri doctiores, aut libri consulantur.

R. Confessarius id agat, ut restitutio (si eam postea necessariam invenerit) fieri debite queat. Huic autem rei consultum videtur, si inducat pœnitentem, ut scripto, vel verbo coram testibus declaret, se velle, ut hæres Confessario talem pecuniæ summam donet in causam aliquam piam, de qua cum ipso egit, pro ejus arbitrio expendendam. Hoc pacto fama pœnitentis discrimini eripitur, restitutio collocatur in tuto, nec

men-

mendacii, aut restrictionis purè mentalis vitium committitur. Si modus assignatus fortè non arrideat, accipe alterum: cùm obligatio restitutionis certa, vel dubia, injustitiam formalem, aliudve peccatum nequaquam supponat, nihil famæ ejus metuendum, etiamsi debiti solutionem Confessario, ut ipse necessarium judicabit, in circumstantiis memoratis injungeret.

CAPUT IV.

De damno in bonis fortunæ per furtum, & rapinam.§. I. *De furto, & rapina.*

FURTUM est, *occulta rei aliena, Dominorationaliter invito, ablatio.* Rapina verò, *dum in presentia Domini quidquam auferitur:* specie differt à furto simplici, quia præter injuriam realem continet etiam personalem.

P. I. Quæ materia ablata est sufficiens constituendo peccatum mortale?

R. Hoc physicè determinari non posse, sed moraliter loquendo, ad peccatum mortale in Belgio videtur sufficiens materia, justum stipendium diurnum fabri lignarii, nempe 4. solidi.

Notandum, quòd eadem quantitas, quæ respectu extranei sufficit ad furtum grave, non semper sufficit ad culpam mortalem respectu filiorum in bonis paternis. Hinc

Re-